

Riktlinje vid samhällsstörning

Ale kommun

Antagen av kommunstyrelsen:	2023 § 204
Ansvarig sektor:	Kommunledningsförvaltningen
Ikraftträdande:	2023-12-17
Giltighetstid:	Gäller tills vidare
Revideras:	Senast fyra år efter ikraftträdande
Diarienummer:	KS 2023/615
Ansvarig handläggare:	Utvecklingsledare civil beredskap

Innehåll

1	Inledning.....	3
2	Syfte	3
3	Förebyggande arbete	3
3.1	Grundläggande principer	3
3.2	Ledningsstruktur och ansvarsfördelning	4
3.3	Krisberedskap.....	4
3.3.1	Krisberedskapens fem viktigaste arbetsuppgifter.....	4
3.4	Totalförsvar	5
3.4.1	Civilt försvar	5
3.4.2	Militärt försvar	5
3.4.3	Höjd beredskap.....	5
3.5	Samverkan	6
3.6	Kriskommunikation	6
4	Vid hot om eller inträffad samhällsstörning.....	7
4.1	Krishanteringsorganisation i Ale kommun	7
4.1.1	Läge grön – en förvaltning	7
4.1.2	Läge gul – flera förvaltningar.....	7
4.1.3	Läge röd – krisledningsstab	8
4.1.4	Läge svart – krisledningsnämnd / Kommunstyrelse.....	8
4.2	Tjänsteman i beredskap (TIB)	8
4.3	Kriskommunikationsgrupp (KKG)	8
4.4	Krisstöd (POSOM).....	9
4.5	Samverkande organisationer och myndigheter	9
5	Avslut, uppföljning och utvärdering av en händelse	9
6	Utbildning och övningsplan 2023- 2026.....	10
7	Definitioner	12

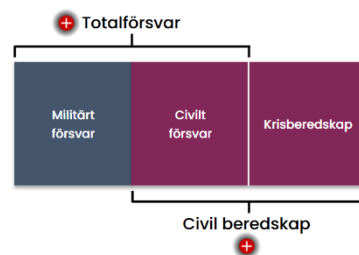
1 Inledning

I Ale kommun ska det vara lätt att leva!

Ale kommuns arbete med civil beredskap utgår från kommunens vision, uppdrag och värdegrund. Arbetet inom civil beredskap ska bedrivas i överensstämmelse med gällande lagar, föreskrifter, regler och instruktioner.

Civil beredskap är ett samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar.

Arbetet med civil beredskap regleras i [Lag \(2006:544\) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap](#), det som i dagligt tal kallas "lagen om extraordinär händelse, LEH"

Kommunens ansvar och uppgifter inom civil beredskap preciseras i de [överenskommelser](#) som slutits mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Riktlinjen är ett övergripande dokument och utgör riktningen för ledningsarbete inom civil beredskap, vid hot om eller inträffade samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap.

Riktlinjen beskriver Ale kommuns arbete inom civil beredskap utifrån perspektivet "före, under och efter" och bygger på kommunens program för civil beredskap.

Riktlinjen uppdateras vid behov av kommunledningsförvaltningen.

2 Syfte

Syftet med kommunens riktlinje vid samhällsstörning är att utgöra en grund för Ale kommuns arbete inom området.

3 Förebyggande arbete

Att arbeta förebyggande och systematiskt med civil beredskap inom våra förvaltningar gör att kommunens samlade förmåga att hantera fredstida krissituationer ökar och bidrar till att konsekvenserna, personellt, materiellt och ekonomiskt, blir så små som möjligt för Ale som myndighet och för de vi är till för.

3.1 Grundläggande principer

Det svenska systemet för civil beredskap bygger på tre grundläggande principer:

- **Ansvarsprincipen** innebär att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid en störning i samhället.
- **Närhetsprincipen** innebär att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.
- **Likhetsprincipen** innebär att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver.

3.2 Ledningsstruktur och ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige fastställer Ale kommuns program för civil beredskap.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommuninvånarnas säkerhet och trygghet. Kommunstyrelsen ansvarar för politiska ledning, samverkan, samordning och uppföljning av kommunens arbete inom civil beredskap. Kommunstyrelsen fastställer specifika regler, rutiner och motsvarande avseende civil beredskap.

Nämnderna och bolagsstyrelser ansvarar för att program för civil beredskap samt underliggande riktlinjer och regler tillämpas och följs upp i respektive verksamhet.

Kommunchefen ansvarar för att det finns en organisation med befogenheter och resurser för arbetet med civil beredskap.

Förvaltningscheferna och övriga chefer har ansvar för säkerheten i sin verksamhet liksom att verksamheten kan fungera utan störningar. Chefer, på alla nivåer, ansvarar för att övergripande riktlinjer och rutiner inom civil beredskap efterlevs samt tillse att förvaltnings-specifika rutiner finns.

Säkerhetsenheten samordnar och utvecklar processen för kommunens övergripande arbete inom civil beredskap samt är kommunens representant när det gäller beredskapsfrågor gentemot andra myndigheter och intressenter.

Samtliga förtroendevalda och medarbetare i Ale kommun har ett ansvar för att uppmärksamma och rapportera risker och problem samt följa riktlinjer och övriga bestämmelser.

Utsedda ledningsplatser med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och krisledning finns i kommunen och kommer aktiveras vid behov.

3.3 Krisberedskap

I Ale kommun arbetar vi efter att skapa en generell, grundläggande och flexibel förmåga att hantera olika sorters samhällsstörningar.

3.3.1 Krisberedskapens fem viktigaste arbetsuppgifter

Risk- och sårbarhetsanalys är ett första steg i en kedja som syftar till att reducera risker och minska sårbarheter i vår kommun. Alla förvaltningar ansvarar för att ha en risk- och sårbarhetsanalys och kontinuerligt arbeta med att genomföra de åtgärder som behövs för att bygga en mer robust verksamhet. Till exempel att ha manuella rutiner så att man vet vad man gör vid ett strömavbrott. Arbetet med analysen görs både kommunövergripande och på förvaltningsnivå. Kommunen har i uppgift att sammanställa resultatet och rapportera risk- och sårbarhetsanalysen till Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Planering innebär att vi ska ta fram dokument som beskriver kommunens övergripande mål för arbetet med krisberedskap, hur vi i kommunen hanterar samhällsstörningar och planer för hur vi utbildar och övar vår organisation.

I Ale kommun har vi valt inriktningen att skapa en grundläggande, generell och flexibel förmåga att hantera olika sorters samhällsstörningar. För att skapa denna förmåga ska samtliga förvaltningar göra förberedelser och planer för hur förvaltningen hanterar en samhällsstörning. Denna planering ska ha utgångspunkt i vår kommunövergripande rutin för hantering av samhällsstörningar.

Geografiskt områdesansvar för oss i Ale innebär att vi samarbetar med flera aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom vårt geografiska område. Detta kan exempelvis vara Västra Götalandsregionen, näringslivet, privata utförare, Länsstyrelse och angränsande kommuner. Vi ansvarar också för att samordna den information som går ut till allmänheten vid extraordinära händelser.

Utbildning och övning ska genomföras regelbundet. Det gäller bland annat krisledningsnämnden, krisledningsorganisationen men även att kommunens beredskapsfunktioner som till exempel Tjänsteman i beredskap och krisstöd ska vara utbildade och övade. För att säkerställa att vi utvecklar och upprätthåller rätt förmåga att hantera samhällsstörningar finns en [utbildnings- och övningsplan](#).

Rapportering och fungerande kommunikation vid samhällsstörningar är av största vikt. Om något händer ska kommunen kunna ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer. För det använder vi oss av bland annat RAKEL, som är ett radiokommunikationssystem, och WIS, som är webbaserat informationssystem.

Kommunen har också tillgång till system som kan hantera säkerhetsklassificerad information.

3.4 Totalförsvaret

Totalförsvaret är all den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig och består av militärt och civilt försvar.

Vid krigsfara och krig kommer mycket av samhällets normala service att vara kraftigt begränsad då stora resurser måste gå till att försvara landet. Importen av viktiga varor kanske inte fungerar, butikshyllor kan gapa tomma och det kan bli svårt att få tag i mediciner. It-attacker kan slå ut elförsörjningen och mobilnätet.

Även om Sverige är tryggare än många andra länder finns det risker och hot mot vår säkerhet och självständighet. Sveriges samlade försvar ska skydda och försvara landet, vår frihet och rätten att leva som vi själva väljer. Vi har alla en uppgift om Sverige hotas.

3.4.1 Civilt försvar

Civilt försvar är det arbete som görs av statliga myndigheter, kommuner, regioner, privata företag och frivilligorganisationer för att skydda civilbefolkningen och för att exempelvis sjukvård och transporter ska fungera. Det civila försvaret måste också kunna stödja Försvarmakten.

3.4.2 Militärt försvar

Det militära försvaret består av Försvarmakten och Hemvärnet samt ett antal andra myndigheter. Försvarmakten försvarar vårt territorium och Sveriges gränser.

3.4.3 Höjd beredskap

Höjd beredskap kan innebära "skärpt" eller "högsta beredskap."

Skärpt beredskap betyder att delar eller hela totalförsvaret förbereder och inställer sig inför en eventuell eskalering av läget.

Högsta beredskap betyder att hela totalförsvaret mobiliseras då delar eller hela Sverige befinner sig i krig.

Det är Regeringen som beslutar om höjd beredskap.

3.5 Samverkan

En samhällsstörning påverkar ofta flera aktörer i samhället.

Vår samverkan syftar till att underlätta aktörsgemensam inriktning och samordning när vi behöver agera tillsammans. Genom att förstå varandras olika uppdrag och ansvar innan en händelse kan vi nyttja samhällets resurser mer effektivt vilket bidrar till en ökad förmåga att hantera samhällsstörningar.

Samverkansforum mellan flera aktörer på lokal och regional nivå finns där Ale kommun är en aktiv deltagare.

3.6 Kriskommunikation

Vid en samhällsstörning behöver kommunen samordna information till allmänheten. I Ale kommun finns en kriskommunikationsorganisation (KKG) som används vid stora olyckor/störda förhållanden/krissituationer/extraordinära händelser.

All kommunal kommunikation utom den räddningstjänstrelaterade sker med kommunens krisledningsgrupp som centrum om ingen annan ordning beslutas av kommunchefen. Det operativa arbetet utförs av kommunens kriskommunikationsorganisation.

För ledning av kommunikation kring räddningstjänst svarar räddningsledaren. Denne kan vid behov använda kommunens kommunikationsenhet.

Det finns en handbok för kriskommunikation som beskriver Ale kommuns kriskommunikationsarbete vid en samhällsstörning.

4 Vid hot om eller inträffad samhällsstörning

Kommunens beredskap ska medverka till att minska störningar, skador och onödiga kostnader vid samhällsstörningar eller extraordinära händelser. Kommunen ska vid en allvarlig händelse kunna

- snabbt, oavsett tidpunkt, kunna skapa en enklare analys av händelsen och värdera dess konsekvenser för samhället.
- trygga livsnödvändig försörjning av de viktigaste mänskliga behoven.
- upprätta nödvändiga funktioner för ledning och samband utifrån ett uthållighetsperspektiv.
- ha förmåga att ge viktig och korrekt information till kommunens allmänhet, berörda verksamheter och myndigheter. Informationen ska samordnas med andra aktörer och myndigheter.
- använda de samlade resurserna på sådant sätt att konsekvenser vid allvarlig samhällsstörning begränsas och att vitala samhällsfunktioner kan upprätthållas.

4.1 Krishanteringsorganisation i Ale kommun

I Ale kommun har vi valt att beskriva hur vi organiserar oss för olika nivåer av hantering med hjälp av en trappa och färger för att det ska vara enkelt att referera till.

**LÄGE SVART
KRISLEDNINGSNÄMND /
KOMMUNSTYRELSEN**

**LÄGE RÖD
KRISLEDNINGSTAB**

**LÄGE GUL
FLERA FÖRVALTNINGAR**

**LÄGE GRÖN
EN FÖRVALTNING**

4.1.1 Läge grönen – en förvaltning

En samhällsstörning som drabbar en förvaltning, men där händelsens konsekvenser inte blir så stora utanför förvaltningen, ska ledas av förvaltningens egen krisledning.

Varje förvaltningschef ansvarar för den egna organisationens krisledning.

4.1.2 Läge gul – flera förvaltningar

Om en samhällsstörning berör flera förvaltningar ska dessa samverka i sin krisledning. I detta läge sätts en gemensam krisledning samman.

Kommunchefen utser i samråd med de berörda förvaltningschefer vem som leder arbetet.

4.1.3 Läge röd – krisledningsstab

Om många av kommunens enheter är berörda eller om situationen bedöms kunna eskalera sammankallas kommunens krisledningsstab. Krisledningsstaben leder arbetet i kommunen så att effekterna av händelserna blir så lindriga som möjligt. Kommunchefen utser stabschef för krisledningsstaben.

Dokument och mallar för stabsarbetet finns för att bedriva operativ ledning, samverkan, omvärldsbevakning, framtagande av lägesbild, kriskommunikation samt analysera händelseutvecklingen av en händelse på kort och lång sikt.

4.1.3.1 Ledningslokal för krisledning

Ledningslokalerna till krishanteringsorganisationen är utrustade och förberedd för att bedriva effektiv ledning. Det finns en alternativ lokalisering för krishanteringsorganisationen som kan tas i bruk vid behov.

4.1.4 Läge svart – krisledningsnämnd / Kommunstyrelse

Vid en extraordinär händelse kan krisledningsnämnden aktiveras. Nämnden kan då ta över hela eller delar av uppgifter från andra nämnder som är berörda. Krisledningsnämnden består av 5 ledamöter och 13 ersättare. Krisledningsnämndens ordförande, 1:e vice ordförande och 2:e vice ordförande utgör nämndens presidium. Krisledningsnämnden beskrivs i [Reglemente för krisledningsnämnd](#), som antagits av kommunfullmäktige.

Vid höjd beredskap har Kommunstyrelsen ansvar för ledning.

4.2 Tjänsteman i beredskap (TIB)

Funktionen tjänsteman i beredskap har uppdraget att vara larmmottagare och aktivera krisledningen. Tjänsteman i beredskap utgör också kommunens inriktnings- och samordningskontakt. (ISK)

4.3 Kriskommunikationsgrupp (KKG)

Kriskommunikationsgruppen ansvarar för att invånarna i Ale kommun hålls informerade vid stora olyckor/störda förhållanden/krissituationer/extraordinära händelser och höjd beredskap. Gruppen svarar för

- strategisk planering av kommunikationsverksamheten
- rådgivning i krisledningsgruppen kring kommunikation
- kommunikation med allmänhet, massmedia, förtroendevalda och kommunanställda
- kommunikation med samverkande myndigheter
- sammanställning efter händelsen (en beskrivning av arbetet, dess resultat och konsekvenser samt förslag på eventuella ändringar i rutinerna för kommunikationsarbetet)

Spridning av information till allmänheten via exempelvis sociala medier, kommunens webbplats, viktigt meddelande till allmänheten (VMA), informationsnumret 113 13, Sveriges Radio P4 samt hur informationspunkter upprättas och bemannas.

4.4 Krisstöd (POSOM)

Människor som direkt eller indirekt drabbats av en större samhällsstörning kan vara i behov av psykosocialt stöd. Kommunen ska arbeta för att drabbade får det stöd de behöver genom kommunens stödfunktion, Krisstöd, som är en del av Ale kommuns krisberedskap.

4.5 Samverkande organisationer och myndigheter

En inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) är en tillfälligt sammansatt aktörsgemensam funktion för att sluta överenskommelser om inriktning och samordning.

Vi kan vara sammankallande för en ISF utifrån vårt geografiska områdesansvar på lokal nivå eller delta som samverkande aktör. När vi står som värd ansvarar vi för att förbereda och skapa underlag till mötena.

5 Avslut, uppföljning och utvärdering av en händelse

När beslut om avslut och återgång till normal organisation har fattats ska följande beaktas

- möjlighet till avlastningssamtal för de som deltagit i krisledningsarbetet
- information till de som deltagit eller berörts.
- dialog om behov av ledighet.
- händelsens loggföring arkiveras.

Efter varje insats där hela eller delar av kommunens krisberedskapsorganisation har varit aktiverad ska insatsen utvärderas.

Vårt övergripande syfte med att utvärdera de händelser som sker är att lära oss genom att ta reda på

- vilka styrkor och svagheter som finns med ett visst handlande och hur processer kan förbättras
- söka förklaringar till varför vissa resultat uppstår

Den sammanställda utvärderingen är ett underlag för vårt fortsatta arbete att öka kommunens förmåga att hantera samhällsstörningar, extraordinär händelse och höjd beredskap.

6 Utbildning och övningsplan 2023- 2026

Utbildning- och övningsplanen är översiktlig och kan komma att revideras och/eller kompletteras under mandatperioden.

Ämne	Målgrupp	Ansvarig
Stabsmetodik, steg 1 <i>Teori, grundkurs i civil beredskap, träningsmoment och stabsmetodik</i>	Nya medlemmar i kommunens övergripande samt förvaltningarnas krisledning	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Stabsmetodik, steg 2 (återkommande) <i>Teoretisk fördjupning samt praktisk övning (lärande/prövande)</i>	Kommunens övergripande samt förvaltningarnas krisledning	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Information gällande säkerhetsskydd (återkommande)	Berörda funktioner	Säkerhetsskyddschef samt säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Information angående krigsorganisation/krigsplacering (återkommande)	Förvaltningsledning samt berörda funktioner	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Information, grundkurs i civil beredskap (återkommande)	Samtliga medarbetare och förtroendevalda	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Utbildning – ledning vid extraordinär händelse	Krisledningsnämnd	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen

Ämne	Målgrupp	Ansvarig
Övning – ledning vid extraordinär händelse	Krisledningsnämnd	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Utbildning – ledning under höjd beredskap	Kommunstyrelsen	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Övning – ledning under höjd beredskap	Kommunstyrelsen	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Utbildning – ledning under höjd beredskap	Förvaltningsledning	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Övning – ledning under höjd beredskap	Förvaltningsledning	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Utbildning – civil beredskap	Säkerhetshandläggare	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Kärnenergiberedskapen	Säkerhetshandläggare, TIB	Länsstyrelsen i Hallands län i samråd med säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Kompetensutveckling totalförsvaret (återkommande)	Samtliga förtroendevalda och medarbetare	Säkerhetsenheten, Kommunledningsförvaltningen
Utbildningsplan TIB	Samtliga i TIB gruppen	Säkerhetsenheten, kommunikationsenheten, Kommunledningsförvaltningen

7 Definitioner

Beredskap	Ett tillstånd där man är förberedd att hantera möta en oönskad händelse.
Civil beredskap	Samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar
Civilt försvar	Hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Det civila försvaret är en del av totalförsvaret.
Extraordinär händelse	Händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver snabba insatser av en kommun eller en region
Höjd beredskap	Vid krig eller fara för krig kan regeringen besluta om höjd beredskap i hela eller delar av Sverige. Höjd beredskap kan vara antingen skärpt eller högsta beredskap.
Högsta beredskap	Hela totalförsvaret mobiliseras
Krisledningsnämnd	Politisk tillsatt nämnd som kan träda in och fatta nämndöverskridande beslut under extraordinära händelser i fredstid
Krisledningsorganisation/ krisledningsstab	Sammansatt grupp som leder och samordnar arbetet vid en samhällsstörning och extraordinär händelse
Krisstöd	Grundläggande medmänskligt, praktiskt, psykologiskt och socialt stöd efter en allvarlig samhällsstörning
KärnenergiBEREDSKAP	Beredskap kopplat till olycka vid kärnteknisk anläggning
Militärt försvar	Försvarsmaktens förmåga att försvara vårt territorium och våra grundläggande värden.
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Pandemi	En pandemi är när en infektionssjukdom sprids över stora delar av världen och drabbar en stor andel av befolkningen i varje land
POSOM	Psykosocialt omhändertagande – se Krisstöd
Risk	Ett mått på de skadliga konsekvenserna samt sannolikheten av att en händelse inträffar
Risk- och sårbarhetsanalys	Analys som beskriver hot, risker och sårbarheter inom det egna verksamhetsområdet samt att skapa ett underlag för egen planering.
Samhällsstörning	Händelse som är så omfattande eller allvarlig att resurser inom kommunen måste organiseras, ledas och samordnas på ett särskilt sätt
SKR	Sveriges kommuner och regioner
Skärpt beredskap	Delar eller hela totalförsvaret mobiliseras.
Tjänsteman i Beredskap (TiB)	Person i beredskap, dygnet runt, årets alla dagar, som tar emot larm vid en samhällsstörning
Totalförsvaret	Totalförsvaret är all verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig och består av militärt försvar och civilt försvar